

UOT 37.01

Rəna Ceyhun qızı Nağıyeva
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

V SİNİFDƏ İNFORMASIYA VƏ İNFORMASIYA PROSESLƏRİ MƏZMUN XƏTTİNƏ AID MÖVZULARIN ÖYRƏDİLMƏSİ

Рена Джейхун гызы Нагиева
Азербайджанский Государственный Педагогический Университет

ОБУЧАЮЩИЕ ТЕМЫ, СВЯЗАННЫЕ С КОНТЕНТОМ И ИНФОРМАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ В V КЛАССЕ

Rana Jeyhun Naghiyeva
State Pedagogical University of Azerbaijan

THE TEACHING OF THE INFORMATION AND INFORMATION PROCESSES FOR 5TH GRADE

Xülasə: V sinifdə informasiya və informasiya prosesləri məzmun xəttinə aid mövzuların öyrədilməsindən söz açılır, İnformatika fənni üzrə məzmun xəttinin funksiyaları diqqətə çatdırılır.

Açar sözlər: *informatika, məzmun xətləri, təlim nəticələri, kurikulum, bilik, bacarıq.*

Резюме: В статье основное внимание уделяется преподаванию контента в V классе по информационным процессам. Показано, что линия контента по теме Информатика является необходимым компонентом основного содержания, которое определяется для обеспечения общих результатов обучения. Эти строки содержания предназначены для иллюстрации материала, который учащиеся изучают и систематизируют.

Ключевые слова: *информатика, содержательные линии, результаты обучения, учебный план, знания, умение.*

Summary: The article intends to teach the topics regarding the information and information processes. It is shown that, the subject informatics is an integral part of the notion to provide the realization of general course's outcomes. These methods of teaching are defined and systemized to make the materials, students learn, more plain and understandable.

Key words: *information, content lines, learning outcomes, curriculum, knowledge, skill.*

Məzmun xətti-fənn üzrə ümumi təlim nəticələrinin reallaşmasını təmin etmək üçün müəyyən olunmuş məzmunun zəruri hissəsidir. Məzmun xəttinin funksiyaları aşağıdakılardır:

- Məzmun xətti fənn üzrə ümumi təlim nəticələrinin reallaşmasını təmin etmək üçün müəyyən olunmuş məzmunun zəruri, vacib dəyişməyən hissəsidir (əsas struktur hissə, bünövrə).

- Məzmun xətti şagirdlərin öyrənəcəyi məzmunu daha aydın təsvir etmək üçün müəyyən olunur və onu sistemləşdirmək məqsədi daşıyır (1).

İnformatika fənni üzrə məzmun xətti ümumi təlim nəticələrinin reallaşdırılmasını təmin

etmək üçün müəyyən edilən əsas məzmunun zəruri hesab edilən tərkib hissəsidir. Bu məzmun xətləri şagirdlərin öyrənəcəyi materialı daha aydın təsvir etmək üçün müəyyən olunur və onu sistemləşdirmək məqsədi daşıyır. Mövcud dünyaya təcrübəsinin öyrənilməsi və təhlili əsasında İnformatika fənni təliminin məzmun xətləri aşağıdakı kimi təyin edilmişdir:

1. İnformasiya və informasiya prosesləri.
2. Formallaşdırma, modelləşdirmə, alqoritmləşdirmə və proqramlaşdırma.
3. Kompüter, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları və sistemləri
4. Cəmiyyətin informasiyalaşdırılması.

İnformatika fənninin həmin məzmun standartları sinifdən-sinfə dəyişsə də məzmun xətləri müəyyən mənada bütün siniflərdə dəyişməz qalır. Lakin kurikulumun hazırlanması prosesində məzmun xətlərinin hər birindəki məzmunun sadədən mürəkkəbə doğru dəyişməsi, dərinləşməsi və genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. Buna görə də məzmun xətləri yalnız kurikulumun quruluşunu tərtib etməyə və bu haqda mülahizə yürütməyə xidmət edir. Qeyd etmək lazımdır ki, fənnin məzmununa daxil olan hər hansı bir anlayış və ya bacarıqlar yalnız bir məzmun xətti çərçivəsində məhdudlaşmaya bilər. Məzmun xətləri müəyyənləşdirilərkən nəzərdə tutulur ki, İnformatika təlimində siniflər üzrə onların hər birinə eyni dərəcədə əhəmiyyət veriləcəkdir (2).

Konseptual sənəddə qeyd olunan məqsədlər məzmun xətlərinin vacibliyini əsaslandırır. Kurikulumun tələblərinə uyğun olaraq 2017-2018-ci tədris ilində V sinifdə informatika fənnini tədris edərkən ilk növbədə şagirdin məzmun xətləri üzrə təlim nəticələrinə müvəffəq olmağa çalışmaq lazımdır. İllik planlaşdırma apararkən dəyişməz qalan hər bir məzmun xəttinin əsas və alt standartlarına aid olan bilik və fəaliyyətlərin hansı tələblər qoyduğunu öyrənmək və əməli hazırlıq keçmək üçün səriştə və peşəkarlığımı artırmağı vacib saymışam. Bu barədə sadə təhlil aparmağı məqsəduyğun sayıram.

V sinifin sonunda şagird:

- İnformasiyaların sadə işarələrlə kodlaşdırılması haqqında biliklərini nümayiş etdirir.
- İnformasiyaların qəbul edilməsi üsulları haqqında biliklərini nümayiş etdirir.
- Obyektin informasiya modelinin növlərinə dair bacarıqlar nümayiş etdirir.
- Alqoritmləşdirmə və sadə proqramlaşdırma mühitində tətbiq bacarıqları nümayiş etdirir.
- Kompüterin əməliyyat sistemlərinə dair bacarıqlar nümayiş etdirir.
- Mətn və qrafiki redaktorda işləmək bacarıqları nümayiş etdirir.
- İnternetdə sadə tapşırıqları icra edir.
- İnformasiya resurslarının əlamətləri və əhəmiyyətinə dair biliklərini nümayiş etdirir.

1. İnformasiya və informasiya prosesləri

Şagird:

1.1. İnformasiyaların kodlaşdırılması haqqında biliklərini nümayiş etdirir.

1.1.1. İnformasiyaların sadə işarələrlə kodlaşdırılmasını izah edir.

1.1.2. İnformasiyaların sadə işarələrlə kodlaşdırılmasına aid nümunələr göstərir.

1.1.3. İnformasiyaların həcmnin ölçülməsini nümunələrlə izah edir.

1.2. İnformasiya və informasiya emalı haqqında biliklərini nümayiş etdirir.

1.2.1. İnformasiyaların qəbul edilməsinin üsullarını sadalayır.

1.2.2. İnformasiyaların qəbul edilməsi üsullarını fərqləndirir.

1.2.3. İnformasiyaların qəbul edilməsi üsullarını nümunələrlə şərh edir.

2. Formallaşdırma, modelləşdirmə, alqoritmləşdirmə və proqramlaşdırma

Şagird:

2.1. Obyektin informasiya modelinin yaradılmasına dair bacarıqlar nümayiş etdirir.

2.1.1. Obyektin informasiya modelini izah edir.

2.1.2. İnformasiya modelinin növlərini fərqləndirir.

2.1.3. Obyektin informasiya modelinin növlərini nümunələrlə şərh edir.

2.2. Alqoritmləşdirmə və proqramlaşdırmanın əsas məsələlərinə yiyələndiyini nümayiş etdirir.

2.2.1. Alqoritmin təsviri üsullarını izah edir.

2.2.2. Sadə proqramlaşdırma mühitində proqramlaşdırma haqqında elementar biliklərini izah edir.

2.2.3. Sadə proqramlaşdırma mühitində "İcraçı"nın hərəkətini idarə edir.

2.2.4. Sadə proqramlaşdırma mühitində elementar fiqurlar çəkir.

3. Kompüter, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları və sistemləri

Şagird:

3.1. Kompüterin, sistem proqramlarının ümumi iş prinsiplərinə dair bacarıqlar nümayiş etdirir.

3.1.1. Fərdi kompüterlərin təsnifatını şərh edir.

3.1.2. Kompüterin əməliyyat sistemlərinə dair sadə anlayışları izah edir.

3.1.3. Proqramın icrasına dair bacarıqlar nümayiş etdirir.

V sinifdə informasiya və informasiya prosesləri məzmun xəttinə aid mövzuların öyrədilməsi

3.2. *Tətbiqi proqramlarla işləmək bacarıqları nümayiş etdirir.*

3.2.1. Qrafiki redaktorda rəsmlərin fraqmentləri üzərində işləyir.

3.2.2. Mətni yadda saxlamaq və çap etmək bacarıqlarını nümayiş etdirir.

3.2.3. Şəkilləri mətnə əlavə edir.

3.3. *Kommunikasiya texnologiyalarından istifadə bacarıqları nümayiş etdirir.*

3.3.1. İnternet haqqında ilkin bilikləri izah edir.

3.3.2. İnternetdə sadə iş bacarıqlarını nümayiş etdirir.

4. *Cəmiyyətin informasiyalaşdırılması*

Şagird:

4.1. *İnformasiya cəmiyyətinin formalaşdırılmasına dair biliklər nümayiş etdirir.*

4.1.1. İnformasiya resurslarını əlamətlərinə görə təsnif edir.

4.1.2. İnformasiya resurslarını əsas əlamətlərinə görə qruplaşdırır.

4.1.3. Təbiətlə əlaqədar informasiya resurslarının əhəmiyyətini izah edir (3).

Ədəbiyyat

1. Aranlı M., Yusifova C. Kurikulum. Metodika və məntiq testləri. Bakı, 2015.
2. https://az.wikipedia.org/wiki/M%C9%99zmun_x%C9%99tl%C9%99ri
3. Azərbaycan Respublikasının Ümumtəhsil Məktəbləri üçün İnformatika fənni üzrə Təhsil Proqramı (Kurikulumu) (I-XI siniflər). Bakı, 2013.

E-mail: renanaghiyeva@gmail.com

Rəyçi: *dos. Zemfira Əsgər qızı Tağıyeva*

Redaksiyaya daxil olub: 01.03.2018